

ชื่อเรื่อง	พิธีกรรมและความเชื่อในการขับไล่ของชาวกะเหรี่ยง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
ผู้ศึกษาค้นคว้า	วิลาวัลย์ จีศิริ
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐิติมา วิทยาวงศรุจิ
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบของพิธีกรรมขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมและลักษณะความเชื่อที่ปรากฏในพิธีกรรมการขับไล่ของชาวกะเหรี่ยงสะกอที่หมู่บ้านยะมะะคี หมู่ที่ 7 ตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มผู้บอกข้อมูลจากผู้เข้าร่วมพิธีและมีคุณสมบัติในการบอกข้อมูลได้ทั้งหมดจำนวน 56 คน จากนั้นผู้ศึกษาได้เลือกไว้ 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่ได้เข้าร่วมพิธีกรรมการขับไล่ตลอดระยะเวลา 3 คืน 4 วัน คือในระหว่างวันที่ 19 เดือนกันยายน พ.ศ. 2551 ถึง วันที่ 22 เดือนกันยายน พ.ศ. 2551 มีการศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบของพิธีกรรมการขับไล่ แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. บุคคลที่เข้าร่วมพิธีกรรม ประกอบด้วย ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม ผู้ร่วมการขับไล่และผู้เข้าร่วมพิธีกรรม

2. วัตถุและสิ่งของที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม วัตถุและสิ่งของที่ถูกนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมการขับไล่ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ เครื่องบูชา เครื่องสังเวยหรือเครื่องเซ่นไหว้ และภาชนะใส่เครื่องบูชา เครื่องสังเวยหรือเครื่องเซ่นไหว้

3. สถานที่ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม การจัดพิธีกรรมการขับไล่นั้นจะมีการจัดพิธีกรรมอยู่ 2 กรณี คือ

3.1 ในกรณีที่ผู้ตายเคยอาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น ทั้งที่เสียชีวิตกะทันหันและที่เสียชีวิตมานานแล้ว ลูกหลานจะจัดพิธีกรรมการขับไล่ที่บ้านของผู้ตาย

3.2 ในกรณีที่ผู้ตายไม่เคยอาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น ลูกหลานจะจัดพิธีกรรมการขับไล่บนพื้นดินในบริเวณบ้านของลูกคนโตของผู้ตาย

4. วันและเวลาในการประกอบพิธีกรรม การข้บล้ำนนำของชาวกะเหรียงนั้นไม่มีการกำหนดที่แน่นอนโดยมากจะจัดพิธีกรรมทั้งหมด 3 คืนและหากผู้ตายได้สังเสียให้จัดพิธีกรรมที่วันจัดอย่างไร ลูกหลานก็จะปฏิบัติตามนั้น เพราะถือว่าเป็นความประสงค์ของผู้ตาย

ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมการข้บล้ำนนำ แบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ หนึ่งขั้นเตรียมการก่อนที่จะประกอบพิธีกรรม ได้แก่ การจัดเตรียมด้านสถานที่ การจัดเตรียมด้านบุคคล การจัดเตรียมด้านเครื่องบูชา และการจัดเตรียมด้านเครื่องสังเวยหรือเครื่องเซ่น สองขั้นปฏิบัติในการประกอบพิธีกรรม เป็นการดำเนินงานตามที่ได้วางแผนและเตรียมไว้ ซึ่งมีการประกอบพิธีกรรมจำนวน 3 คืน 4 วัน

ลักษณะความเชื่อที่ปรากฏในพิธีกรรม ความเชื่อในพิธีกรรมการข้บล้ำนนำเป็นการยอมรับที่แสดงถึงความศรัทธา โดยไม่ต้องการเหตุผลว่าสิ่งที่เชื่อนั้นมีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงหรือไม่ ซึ่งผู้ศึกษาจำแนกความเชื่อตามองค์ประกอบของพิธีกรรมการข้บล้ำนนำทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อบุคคลที่เข้าร่วมพิธีกรรมการข้บล้ำนนำ ความเชื่อเกี่ยวกับวัตถุและสิ่งของที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมการข้บล้ำนนำ และความเชื่อเกี่ยวกับวัน เวลาในการประกอบพิธีกรรมการข้บล้ำนนำ